

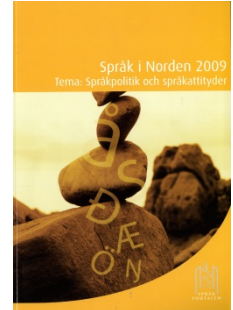
Sprog i Norden

Titel: Nordisk nytte? Mulighederne for at virkeliggøre de nordiske uddannelsesministres deklARATION om nordisk sprogpolitik fra 2006

Forfatter: Jørn Lund

Kilde: Sprog i Norden, 2009, s. 9-21

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>

© Forfatterne og Netværket for sprognævne i Norden

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Nordisk nytte?

Mulighederne for at virkeliggøre de nordiske uddannelsesministres deklARATION om nordisk sprogpolitik fra 2006

Jørn Lund

Artiklen vil samle sig om emnerne nordiske sprogforståelse og sprogvalget inden for forskning og videregående uddannelse.

I den nordiske sprogdeklARATION har de nordiske regeringer tilkendegivet deres vilje til at udvikle en sprogpolitik, der bygger på nogle eksplicite og implicite værdier:

- *Det er godt for mennesket at kunne udvikle sit modersmål.*
- *Det er godt for mennesker i de nordiske lande og selvstyrende områder at kunne indgå i det nordiske sprogfællesskab gennem beherskelse af de skandinaviske sprog.*
- *Det er godt desuden at beherske mindst to ikke-skandinaviske sprog.*
- *Det er godt at udvikle de nordiske sprog, så de kan dække alle udtryksbehov.*
- *Det er godt at fastholde de nordiske sprog som undervisningssprog i den højere undervisning og at udvikle dem som videnskabsprog.*
- *Det er godt og vigtigt at forstå sprogets betydning og funktion i menneskets bevidsthedsliv og for samfundet.*

Når sådanne værdier må slås fast, er det et symptom på, at der er noget galt, på samme måde, som når uddannelsessektoren betoner vægten af *kvalitetssikring* og *kompetenceudvikling*, og seminarer og foredrag centrerer sig om *national identitet* – og på samme måde, som når danskerne laver en *kanon* hver anden måned.

DeklARATIONens baggrund er den til klichegrænsen omtalte *globalisering*. Det er også den, der har skabt interessen for identitet, det er den, der baner vejen for

kanonerne, og det er den globale *konkurrence*, der gør kvalitet til et ord, man skal være på hold med og som har afsporet store dele af forskerverderens ledere og ført dem ind på sporet af gold konkurrencetænkning og elitedyrkelse; vi skal være verdens bedste alle sammen, det er målet overalt i verden. Der rangordnes til stadighed – og altid efter mere tvivlsomme kriterier, end når verdensranglisten i tennis opgøres.

De sprogpoltiske aktiviteter overalt i verden har samme baggrund; se bare på forholdene i de østeuropæiske lande og de baltiske lande, hvor den sproglige protektionisme er markant. Men også her i Norden er vi glade for globaliseringen, men bange for at blive løbet over ende – og vil sikre vore sprog. Vi vil nemlig både have vores hjemmebane og være stærke på udebanen, og det er helt naturligt og legitimt. Så er spørgsmålet, hvor meget *ord* i den sammenhæng kan udrette. Kan en nordisk sprogdeklaration gøre nordisk nytte?

De ord, der er anvendt i deklARATIONEN, er uhyre velvalgte; man kan dog diskutere, om det er rigtigt at udnævne Norden til en sproglig foregangsregion. Men man kan ikke nægte, at Norden bliver et mønster for andre regioner, *hvis* vi lever op til hensigterne. Der er sprogsamfund, som misunder os den hurtige mulighed vi har for at forstå hinandens sprog og kultur. Problemet er, at vi er ved at sætte det hele over styr.

Nordisk sprogforståelse

Vedtagelsen af den nordiske sprogdeklaration var derfor et stort fremskridt. Muligvis har ikke alle politikerne vidst, hvad de skrev under på; i hvert fald har den danske videnskabsminister modarbejdet deklARATIONENS anbefalinger på universitetsområdet fra første dag. Politikerne i Nordisk Råd har udvandet det nordiske ved at inddrage de baltiske lande, som vi alle har sympati og forståelse for, men som ikke har større andel i nordisk sprog og kultur end Polen og Tyskland. Flere og flere nordiske forsamlinger benytter sig af tolkning eller taler engelsk, bl.a. af hensyn til de baltiske deltagere. *Nordisk Ministerråds sekretariat* i København synes, måske ikke eksplicit, at understøtte tendensen til at opgive de skandinaviske sprog som nordiske mødesprog og indsætte engelsk i stedet.

Men opgivelsen af de skandinaviske sprog på nordiske møder kan også ske på anden baggrund, selv blandt deltagere der er nordisk orienterede. Præsidenten for Ungdommens Nordiske Råd, Lisbeth Sejer Gøtzsche, udtalte for nylig til det danske dagblad Politiken: »Kendskabet til nabosprogene i Norden er nu så begrænset, at vi er nødt til at bruge engelsk for at kunne udføre vores arbejde. Det er meget ærgerligt. Det er utrolig rart at kunne tale og blive forstået på sit eget

sprog. Men nabosprogsforståelse bliver ikke prioriteret i skolerne, man hører næsten ikke de andre nordiske sprog i medierne længere, og nu er resultatet altså, at vi er nødt til at ty til engelsk».

Reaktionen fra den danske minister for nordiske anliggender, Bertel Haarder, kom omgående: »Det er helt udelukket, at de kan tale engelsk på deres møder. Det er i strid med hele det nordiske samarbejdes idé. Og det er også i strid med sprogdeklarationen. Hvis de går over til at holde deres møder på engelsk, så vil det føre til en debat i Nordisk Ministerråd, og der vil det være min holdning, at de ikke skal have offentlig støtte, hvis det foregår på engelsk. Og det ved jeg, at nordmændene er enige med mig i. For så kan man lige så godt lægge det i EU-regi«, siger han. Her er altså en minister, der forstår, at sprog er andet end kommunikation. Men nordmænd, islændinge og færing er ryger jo ud, hvis det skulle komme i EU-regi.

Skolen har også svigtet. Arbejdet med det nordiske er marginaliseret, når bortses fra nogle få nordiske ildsjæle. Inspektørerne, fagkonsulenterne, censorerne ved det godt, men gør ikke noget ved det. Det uhåndgribelige fænomen *tidsånden* har gjort det svært – med vore dages terminologi – at markedsføre det nordiske, selv om nordiske erfaringer lettere lader sig eksportere fra land til land end erfaringer fra det øvrige Europa og resten af verden.

Argumenterne for, at skolen skal intensivere sit arbejde, skal ikke søges alene i den historiske eller kulturelle samhørighed. I dag kommer man længere med håndfaste nytteargumenter. Man kan gennem en meget begrænset indsats udvide sin kommunikationsradius og lære at forstå sprogene i en række lande, vi handler med, rejser til og sammenligner os med. På få uger kan man opnå en dybere sprogforståelse af nabosprogene, end den sprogforståelse, man kan opnå af et fremmedsprog gennem flere års undervisning.

Aldrig har indbyggerne i de nordiske lande krydset hinandens grænser så meget som nu, og aldrig har så mange for kortere eller længere tid taget arbejde i et andet nordisk land. Realiteten er nemlig, at der faktisk *er* et dynamisk nordisk samarbejde, som har kunnet overleve landenes undertiden forskellige internationale orientering og valg af alliancepartnere. Bag alle romantiske fraser og skåltaler er der en *moderne* virkelighed, hvor man i et nordisk kredsløb investerer, handler, udveksler erfaringer, uddanner sig og rejser i et omfang som aldrig før, og helt uden at lukke sig om sig selv; man er både dansk/norsk/svensk/islandsk/finsk/grønlandsk/ålandsk/færøsk – og nordisk, europæisk og medlem af det internationale samfund.

Det danske sprogpolitiske udvalg bag *Sprog til tiden* har til fulde tilsluttet sig den nordiske sprogdeklaration og fremsat følgende anbefalinger:

Anbefalinger:

- Udvalget anbefaler, at man på alle uddannelsesniveauer følger tilkendegivelserne i den nordiske sprogdeklaration fra 2006.
- Udvalget anbefaler, at man på skolens mellem- og sluttrin arbejder med nabosprog i intensive forløb, gerne i nabolandet, i stedet for indimellem at arbejde med en tekst på et nabosprog.
- Udvalget anbefaler, at der blandt eksamensteksterne i faget dansk forekommer tekster på nabosprog.
- Udvalget anbefaler, at aktuelle nordiske sagtekster hentet på nettet i langt højere grad inddrages i undervisningen, og at det nordiske ikke kun inddrages i danskundervisningen.
- Udvalget anbefaler, at der generelt tales skandinavisk på nordiske møder.

Deklarationen er jo ikke en lov eller en bekendtgørelse, men revision af love og bekendtgørelser kan føre til, at virkeligheden flytter sig. *Sprog på spil* anbefalede for snart 5 år siden, at arbejdet med den sproglige side af faget dansk styrkes og også inddrages i arbejdet med den litterære side af faget; mange steder kunne man sådan set ikke styrke det, for det eksisterede ikke. Men man kunne indføre det. Et læreplansudvalg for det nye gymnasium blev nedsat, og i kommissoriet blev *Sprog på spil* anført som et udgangspunkt, og jeg selv fik sæde i udvalget. Vi endte med at stille krav om, at det sproglige stof indgik i et bestemt omfang i *eksamensspørgsmålene*. Ellers kunne de ikke godkendes.

I år var studenterne for første gang til eksamen efter den nye ordning, og sprogstoffet var fint placeret. Men lærerne havde med den nye ordning fået travlt med at kvalificere sig til at undervise i dansk sprog, for de fleste af dem havde haft meget lidt af den slags på universitetet. Heldigvis fik også læremiddelproducenterne travlt, og i løbet af kort tid udsendtes der glimrende materialer i bogform og på nettet. I begyndelsen knurrede dansklærerne over den nye undervisningsopgave, men i dag er de fleste godt tilfredse.

På samme måde synes jeg tiden er inde til, at der *skal* være skandinaviske tekster og nordiske emner, ikke bare i pensum, men blandt eksamensspørgsmålene. Jeg tror, det vil gå på samme måde, som da arbejdet med dansk sprog blev indført. Men jeg tror ikke, nabosprogsundervisningen bliver styrket, blot ved at der argumenteres for det. For mange af de tekster, der beskæftiger sig med emnet, læses ikke. Jeg tror fx ikke der er ret mange lærere i grundskolen eller i ungdomsuddannelserne, der har læst den nordiske sprogdeklaration eller kender til dens eksistens, og kun få læser de artikler, der beskæftiger sig med sproglige emner af nordisk interesse. Hvis man overhovedet ved noget om emnet, er det, at der er

diskussion om sproget på de videregående uddannelser. *Sprog i Norden* når heller ikke langt ud i uddannelsessektoren, men sagen har fin støtte i modersmålslærerorganisationerne.

Det vil være gunstigt, om gymnasielærerne får mulighed for efteruddannelse på området, ligesom grundskolelærerne fik det med den såkaldte sprog-pilotuddannelse, som i 2007 og 2008 med stor succes og unison deltagertilfredshed gennemførtes på kursusgårde i Danmark, Finland og Norge. Nordens Sprogråd og Nordisk Kulturfond afsatte et pænt beløb, ligesom kursusgårdene gav projektet særdeles favorable vilkår.

Sprog-piloter er der brug for, også i ungdomsuddannelserne og på lærerseminariene. Ingen andre sprog i verden kommer vi så let til som nabosprogene, så kursusforløbene behøver ikke at være langstrakte. Og de skal gerne indbefatte ophold i et naboland.

Forskning og universitetsundervisning

Det kan blive vanskeligt at føre anbefalingerne inden for forskning og videregående uddannelse ud i livet. Virkeligheden har ændret sig. For 15 år siden lå der en tung argumentationsbyrde hos dem, der ikke underviste på dansk på universiteterne; men nu ligger argumentationsbyrden hos dem, der gør det. Universiteternes rektorer er ikke længere ædle lærere, der for en stund påtager sig et majsommeligt administrativt arbejde, men akademiske krigere, der slås om markedsdele, om studerende, om topforskere – og om opmærksomhed. Store avisannoncer og betalte avisstillæg var utænkelige inden for den videregående uddannelse for bare 10 år siden.

Et argument for undervisning på engelsk er muligheden for at tiltrække studerende udefra. Argumentet er godt nok, men skal afbalanceres af andre hensyn. Og ingen har mig bekendt lavet en grundig analyse af de økonomiske konsekvenser af internationaliseringen af universiteterne.

Universiteterne har, i hvert fald på papiret, fået selvstyre, men selvfølgelig skal også universiteterne holde sig inden for lovgivningens rammer. Deklarationen lægger vægt på, at de nordiske sprog skal videreudvikles som fagsprog og forskningssprog. Det lader sig ikke gøre, hvis der ikke er undervisning på de nordiske sprog, eller hvis der ikke opbygges nationale termbaser.

Der er også alvorlige pædagogiske implikationer ved undervisning på sprog, som hverken undervisere eller studerende behersker til fuldkommenhed.

Medlemmerne af det danske sprogudvalg bag *Sprog til tiden* var enige om alle sprogpoltiske anbefalinger vedr. forskning og universitetsundervisning. Ingen

ønsker, at dansk forsvinder som undervisningssprog på noget hovedområde, og universitetsloven understreger da også sektorens formidlingsforpligtelser. Vi er enige om, at det kan have mærkbare pædagogiske konsekvenser, hvis en underviser har et uprofessionelt engelsk, og hvis de studerende bruger deres energi til at afkode og forstå sproget i stedet for at indlære stoffet og bearbejde det kritisk. Vi er også enige om, at internationaliseringen af sektoren er kommet for at blive og på mange måder er af positiv betydning for miljøerne, at vi skal blive bedre til engelsk, og at der skal udbydes flere kurser på dette sprog. Vi er ligeledes enige om, at undervisningssproget skal være fastlagt og offentliggjort *på forhånd*, og at akkrediteringsrådet skal vurdere hensigtsmæssigheden af det valgte undervisningssprog på de enkelte uddannelser. Men vi blev ikke enige om, hvorvidt der skal sættes magt bag anbefalingerne. Et mindretal havde tillid til, at sektoren ville finde en fornuftig modus vivendi, og det havde jeg også selv efter læsning af Rektorkollegiets sprogpoltiske udredning fra marts 2003, som lægger op til rationelle beslutninger inden for sektoren og fremlægger konkrete anbefalinger, herunder kurser i akademisk dansk.

Men som udviklingen er forløbet, er det svært at bevare tilliden, også fordi flere dekaner, især på det naturvidenskabelige område, i realiteten modarbejder udbredt anvendelse af de nordiske sprog, i hvert fald på kandidatniveau.

Som det er i øjeblikket, forekommer universiteternes sprogvalg undertiden at være mere styret af signalpolitik ("Vi er globale!") end af hensynet til samfundets behov for akademiske kompetencer. Det juridiske fakultet på Københavns Universitet er efter min mening gået for vidt, når man styrer i retning af, at halvdelen af undervisningen i 2012 skal udbydes på engelsk, og at man ikke længere vil forlange, at de studerende kan dansk, men at de skal kunne engelsk. Netop jura er stærkt knyttet til dansk samfundsliv og dansk sprog, og som jeg har forstået det, er det ikke kun elitestuderende, der dominerer billedet af dem, der udefra er søgt hertil for at studere jura. Internationalisering er ikke nogen garanti for højt akademisk niveau.

Også naturvidenskabelige fag kan med fordel bruge dansk som undervisningssprog i mange discipliner. Danske studerende vil i almindelighed få størst udbytte af et undervisningssprog, der også er deres modersmål, og deres karaktergennemsnit er undertiden markant højere, når de har en dansksproget lærebog (tilkendegivelse pr. mail fra professor Kaj Sand-Jensen, Københavns Universitet).

Det mindretal i sprogudvalget, der er imod justering af universitetsloven, gør gældende, at der er rigeligt med bindinger og restriktioner inden for forskning og uddannelse, hvad de har ret i, og de mener, at sektoren selv skal finde frem til det sprogvalg, der passer bedst lokalt. Men flertallet ønsker alligevel justeringer af

universitetsloven, så dansk ikke generelt kan fravælges som undervisningssprog, med mindre det fx drejer sig om uddannelser, der specielt er indrettet med henblik på international rekruttering af lærere og studenter. Personlig er jeg tilhænger af en fleksibel fag- og fakultetsafhængig sprogpolitik inden for rammer, der sikrer en videreudvikling af dansk som undervisnings- og fagsprog og en forsvarlig beherskelse af engelsk og andre sprog.

Der må etableres betryggende rammer for universiteternes valg af undervisningssprog, underviserne må certificeres til at undervise på engelsk, og sprogvalget skal begrundes. Kræfternes frie spil kræver et modspil. Sprogdeklarationen taler klarsprog: Intet sprog skal regnes som et mere meriterende fagsprog end andre. Sprog og forskningskvalitet er to væsensforskellige anliggender.

Deklarationen tilslutter sig ligesom 80 procent af de nordiske universiteters rektorer ifølge en ikke offentliggjort undersøgelse, gennemført af Nordens Sprogråd for Nordisk Ministerråd 2006, parallelsprogsstrategien; problemet er, at strategien ikke er tilstrækkeligt ekspliciteret. Og så lægger den vægt på, at de nordiske sprog bevares og udvikles som fagsprog. Det gør også de seneste danske, norske og svenske sprogpolitiske udredninger, og jeg ved, at opbygningen af et fagsprog er centralt for også færøsk og grønlandsk.

Anbefalingerne over for universitetsverdenen og de fagsproglige term-baser kræver øgede bevillinger. Sprogudvalget fik imidlertid fra begyndelsen at vide, at anbefalingerne skulle være omkostningsneutrale, men man kan ikke føre en fremadrettet sprogpolitik uden øgede midler. Globalisering kræver – naturligvis – penge til sprog.

Andre fremmedsprog end engelsk

Mange synes at mene, at Nordens folk kan klare sig med to sprog, deres eget og engelsk. Deklarationen og den tilsvarende europæiske deklARATION sætter sig større mål. Det danske sprogudvalg mener tværtimod, at der må forventes skærpede sproglige krav i fremtidens samfund. Hvis den økonomiske vækst i Kina, Indien og andre fjernøstlige lande fortsætter, vil vi i højere grad blive eksponeret for sprog, som kun yderst få i Norden har kendskab til. Det må derfor anbefales, at universiteter og større virksomheder finder sammen om at styrke mulighederne for beherskelse af sprogene i disse lande, specielt kinesisk. Det er tankevækkende, at det kinesiske bidrag til den globale økonomiske vækst i 2007 overgik den amerikanske, og udviklingen ser ud til at fortsætte.

Danske universiteter planlægger da også at samarbejde om udviklingen af et dansk universitet i Kina.

Tysk har tabt terræn på alle niveauer – til trods for, at tysk kultur har præget nordisk kultur mere end andre, og til trods for, at Tyskland er en afgørende handelspartner. Russisk har også tabt terræn, men samhandelen med Rusland og eksponering af russisk kultur kan ventes at stige, hvorfor der også på dette felt må etableres særlige foranstaltninger. De romanske sprog er som helhed blevet svækket ved den danske gymnasireform, der blev vedtaget i 2003, mest drastisk fransk; til gengæld er der stigende interesse for spansk. Kulturelt har vi i Norden haft stærkere forbindelse med Frankrig end med Spanien, men ud fra en kommerciel betragtning er det nyttigt at tilegne sig spansk.

Arabisk og tyrkisk er store sprog og fortjener større opmærksomhed, ikke kun fordi de er store indvandrersprog i Danmark.

Kort sagt: Fremtidens samfund har brug for flere sprog end engelsk og dansk, og det anbefales, at universiteterne i Danmark samarbejder om at samle og organisere sprogundervisningen, så bredden i udbuddet af sproguddannelser sikres, ikke nødvendigvis sådan, at alle universiteter skal tilbyde undervisning i alle de nævnte sprog, men sådan, at der etableres en national plan for udvikling af sproglige kompetencer.

Rektorkollegiet i Danmark, som består af ledere fra landets universiteter, påpegede allerede i 2003 risikoen for en ny form for sprogfattigdom; diagnosen lød, efter et afsnit om fordelene ved engelsk som undervisningssprog:

”Den udbredte anvendelse af engelsk i den europæiske universitetsverden skaber dog også en række problemer:

- En række kulturer, også inden for Europa, kommunikerer primært på andre sprog end engelsk (fx fransk, spansk og tysk). Hvis man som dansker udelukkende kan kommunikere på dansk eller engelsk, kan man ikke opnå en tilstrækkelig grad af kontakt med disse kulturer, fx i handelsøjemed eller i en ansættelsessituation.
- Hvis man udelukkende tilegner sig viden, som er formidlet på engelsk (hvis ikke på dansk), afskriver man forhåndskendskab til og interaktion med videnskabelige teoridannelser og projekter, som betjener sig af andre sprog i deres kommunikation.
- På et internationalt arbejdsmarked og i internationale eller internationalt orienterede organisationer er det væsentligt at besidde den nødvendige forståelse af fremmede kulturer og kulturforskelle for ikke at forfalde til hegemoni. Det er vanskeligt at tilegne sig denne forståelse uden også at kunne kommunikere på et for disse andre kulturer relevant sprog.
- Dansk intellektuel historie er præget af franske og tyske traditioner, der i dag er utilgængelige for den, som udelukkende behersker engelsk. Hvis

danskerne generelt, og universiteternes dimittender i særdeleshed, skal kunne begå sig på et internationalt arbejdsmarked og dermed i mange forskellige sammenhænge bidrage til den fortsatte vækst og velfærd i det danske samfund, er det uomgængeligt, at de også skal kunne begå sig på andre fremmedsprog end engelsk. Det er derfor vigtigt, at de får mulighed for at udvikle fremmedsproglige og interkulturelle kompetencer, ikke blot i den primære og sekundære sektor af uddannelsessystemet, men også på universitetsniveau.”

Københavns Universitet åbnede i november 2008 et nyt center for internationalisering og parallelsprog. På sin hjemmeside præsenterer centeret sig bl.a. med disse ord:

CIP er etableret i 2008 efter beslutning fra bestyrelsen for Københavns Universitet. Centret forsker i parallelsproglighed og udvikler og anvender behovsanalyser og diagnostiske test. Kerneaktiviteten i CIP er at gennemføre forskningsbaserede sprogkurser i engelsk og dansk, der er skræddersyede til de forskellige behov på universitetet.

Centeret definerer parallelsprog således:

Parallelsproglighed er når to sprog opleves som ligeværdige inden for en bestemt sproglig praksis, og at valg af sprog er bestemt af, hvad der er mest hensigtsmæssigt i den givne situation. På Københavns Universitet handler parallelsproglighed om anvendelsen af både dansk og engelsk.

Det forventes, at centeret også vil få andre sprog på sit repertoire.

Despekt for sproget

”Hvordan er det, I behandler jeres sprog?” Det spørgsmål stillede EU’s kommissær for flersprogethed, rumæneren Leonard Orban, da han for kort siden var på besøg i Danmark. Han undrede sig såre; han havde ikke været ude for noget lignende i de 15 andre EU-lande, han havde gæstet: Bybilledet var præget af engelsksprogede navne på forretninger og produkter – han kom til landet i udsalgstiden, hvor der stod *sale* overalt – og han noterede sig, at danskerne benyttede enhver lejlighed til at slå over i engelsk. Orban sagde, at det samme var tilfældet i EU. Danske politikere bruger tolkning væsentlig sjældnere end andre, faktisk er det kun Malta,

der trækker mindre på tolketjenesten. ”Det er dårlig stil, og det tolkes symbolsk som en sproglig kapitulation, når politikerne forsøger sig på engelsk. Svenskernes engelsk er lige så godt som danskernes, men svenske politikere taler almindeligvis svensk.” Det skal for god ordens skyld tilføjes, at Orban i Sverige fremhævede Danmark som det gode eksempel på bekostning af Sverige. Men så meget står dog fast, at det pålægges svenske politikere at tale svensk i EU i forslaget til en ny svensk sproglov *Värna språken*.

Kommissæren opfatter det som dårlig globalisering, når man prøver at udviske kulturelle forskelle og mødes i mere eller mindre professionelt brugsengelsk. Energiene kommer bedst til udtryk gennem mangfoldigheden, ved mødet mellem de forskellige sprog og kulturer.

Mit forslag til handlingsplan kan sammenfattes således:

- *Tag konsekvensen af deklarationens anbefalinger. Det koster penge, men pengene er givet godt ud.*
- *Styrk nabosprogsundervisningen ved at kræve repræsentation af nordiske tekster og nordiske emner i eksamensspørgsmålene.*
- *Udbyd nabosprogs- og sprogpilotkurser for gymnasie- og seminarielærere.*
- *Indret universitetslovgivningen, så den sikrer undervisning på nordiske sprog og udvikling af en nationalsproglig fagterminologi. Foretag en årlig kontrol, og udarbejd en tilstandsrapport.*
- *Opret sprogcentre på alle universiteter.*
- *Fasthold den fremmedsproglige diversitet.*
- *Styrk kendskabet til sprogets betydning for samfundslivet og for hvert enkelt menneskes bevidsthedsliv og identitet.*

Litteratur

Bästa språket – en samlad svensk språkpolitik. Regeringens proposition till riksdagen. 2005/06:2. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/05/07/61/d32f62b5.pdf>

Bruxelleserklæringen om sprogundervisning. Sammenslutningen af Nationale Sproginstitutioner (EFNIL) 2003. <http://www.eurfedling.org/brusdec/brudecdk.htm>

Dansk Magisterforening: *DM: Ja til dansk sprogpolitik.* Pressemeddelelse af 26. januar 2007. <http://dm.dk/NyhederOgDebat/Nyhedsarkiv/2007/01/DMJatildansksprogpolitik.aspx>

- Dansk Sprognævnets forslag til retningslinjer for en dansk sprogpolitik. I: *Nyt fra Sprognævnet*, nr. 2, 2003. <http://www.dsn.dk/nfs/2003-2.htm>
- Dansk Sprognævn: *Notat om dansk sprogpolitik*. 23. januar 2007. http://www.dsn.dk/meddelelser/DSN_notat_sprogpolitik_2007.pdf
- Deklaration om nordisk sprogpolitik*. Nordisk Ministerråd [1. november 2006]. <http://www.norden.org/sprak/sk/Sprogdeklarationen%20%20endelig%20version.pdf>
- ELAN. Effects on the European Economy of Shortages of Foreign Language Skills in Enterprise*. Europa-Kommissionen, december 2006. http://www.cilt.org.uk/research/projects/employment/elan_finalreport.pdf
- Finsk sprogpolitik kan studeres på Dansk Sprognævnets hjemmeside www.dsn.dk/sprogpolitik
- Forslag til folketingsbeslutning om forberedelse af en dansk sproglov, fremsat den 6. december 2006 af Søren Krarup (DF) m.fl. http://www.folketinget.dk/Samling/20061/beslutningsforslag/B56/som_fremsat.htm
- Jarvad, Pia: *De nordiske sprog og engelsk ved nordiske universiteter, højskoler og andre højere læreanstalter*. Rapport udarbejdet som baggrundsmateriale for konferencen *Engelsken og de nordiske sprogene på højskoler og universitet. En konference om parallellsproglikhed*. Voksenåsen 7. og 8. juni 2004.
- Jarvad, Pia: *Det danske sprogs status i 1990'erne med særligt henblik på domænetab*. Dansk Sprognævnets skrifter 32. Dansk Sprognævn 2001.
- Lund, Jørn: *Den sproglige dagsorden. Dansk sprogpolitik i perspektiv*. København, Gyldendal, 2003.
- Modersmål-Selskabet: Sproglov. I: *Sprog & Samfund. Nyt fra Modersmål-Selskabet*, 25. årgang, nr. 1, marts 2007.
- Mål i mun*. Förslag till handlingsprogram för svenska språket. Statens Offentliga Utredningar 2002:27. Stockholm, Kulturdepartementet, 2. april 2002. <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/1443>
- Språkrådets hjemmeside <http://sprakradet.no/Politikk-Fakta/Spraakpolitik/> oplyser om publikationer vedr. norsk sprogpolitik.
- Rektorkollegiet: *Sprogpolitik på de danske universiteter. Rapport med anbefalinger*. Marts 2003. http://www.rektorkollegiet.dk/typo3conf/ext/naw_securedl/secure.

php?u=0&file=fileadmin/user_upload/downloads/Sprogpol.pdf&t=1204207843&hash=96e395c9f39f4ad829cecf26f09d42b6

Sprog på spil. Et udspil til en dansk sprogpolitik. Kulturministeriet 2003. http://www.kum.dk/graphics/kum/downloads/Publikationer/Sprog_paa_spil.pdf

Strategisk satsning på dansk sprogteknologi. Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation 2004. <http://cst.dk/sprogteknologi/STRATEGISK%20SATSNING.PDF>

Sprogpolitisk redegørelse. Kulturministeriet 2004. <http://www.kum.dk/graphics/kum/downloads/Publikationer/Sprogredego-erelse.pdf>

Tange, Hanne & Lauring, Jakob: *What kind of English is that? Dilute and contained communication in the global workplace*, NIC2006 – Questions of Power in Intercultural Communication, 22. november 2006.

Värna språken – förslag till språklag Statens offentliga utredningar 2008:26, 18 mars 2008, Kulturdepartementet.

Summary

***How do we turn the Declaration on a Nordic Language Policy into reality?
What are the benefits for the Nordic countries?***

The last ten years have seen a great deal of activity in the area of language policy in the Nordic countries. In the light of globalisation, but also overshadowed by it, there has been an ongoing discussion concerning the needs for Nordic citizens to acquire language skills with a wider scope than that which their national languages can offer. Similarly, there has been a growing interest in strengthening the mother-tongue languages as “complete” languages, i.e. as languages that can be used in all areas of life, meeting the needs of all types of communication – from every-day conversation to technical terminology. Moreover, there is a strong wish to improve inter-Nordic language comprehension.

The Nordic Language Council drafted a Declaration on a Nordic Language Policy, which was signed in 2006. The declaration builds on a number of implicit and explicit values:

- *It is good for each citizen to be able to develop their mother tongue*
- *It is good for people in the Nordic countries and autonomous regions to be able to enter into the Nordic language fellowship by mastering the Scandinavian languages*

- *It is good to master at least two non-Scandinavian languages*
- *It is good to develop the Nordic languages so that they are capable of meeting all needs for expression*
- *It is good to retain the Nordic languages as languages of instruction in higher education and to develop them as scientific languages*
- *It is good and important to understand the meaning and function of language in our conscious mental life and in society.*

The declaration is absolutely clear in stating that the Nordic languages should not be banished from the area of research and higher education. If English were the only language used in this field, the quality of teaching and research would suffer. However, the quality of teaching and research and the actual choice of language are two very different matters. Moreover, dissertations written in the Nordic languages should be considered equal to those written in English. The solution is to develop a policy of parallel languages at universities, faculties and institutes, which is authorised by binding decisions concerning the choice of language at universities, by law if necessary. The article ends with a series of recommendations to:

- *Take the consequences of the Declaration's recommendations. Globalisation means that money must be spent on languages, but it is money well spent*
- *Strengthen teaching in neighbouring languages by demanding that Nordic texts and Nordic topics be included in examination questions*
- *Offer courses in neighbouring languages as well as language pilot courses for teachers in secondary schools and teacher training colleges. Language pilots are teachers who are especially qualified to offer didactic advice on teaching neighbouring languages*
- *Adapt university regulations so that they guarantee instruction in the Nordic languages, as well as the development of technical vocabulary in the national languages. This should include annual check-ups and reports*
- *Establish language centres at all universities. Language centres offer teachers and students foreign-language classes and instruction in communicating in their mother tongue*
- *Maintain the range and diversity of foreign languages on offer, so that English does not become the only alternative to mother-tongue languages*
- *Strengthen the understanding of the meaning of language in public life, as well as its significance for the conscious mental life and identity of each individual.*